

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
43

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-36-2

BRNO 2002

keramického materiálu je možné spojovat s předchozím lužickým osídlením (za konzultaci děkují prof. V. Podborskému). Spojitost s osídlením slezské fáze KLPP vykazují především následující tvary souboru: fragment osudí, část miniaturního osudíčka s omfalem na dně, zdobený fragment okraje z hlubší mísy, hliněný terč (poklička ?), dno mísy zdobené soustřednými kruhy (obr. 2:1-4, 6, 7). Lužické fázi KLPP se dá přiřadit fragment šálku (obr. 2:5). Zbytek nalezeného keramického materiálu není chronologicky citlivý. Nová lokalita se nachází na pravém břehu říčky Moštěnky na východním konci obce Horní Moštěnice. Pravděpodobný rozsah osídlení činí 1ha. Osídlení z mladší doby bronzové bylo v této obci zaznamenáno již dříve (Jašková 1968, 41) v trati „Bařiny“, která se ovšem nachází na levém břehu Moštěnky poblíž závodu Hanácké kyselky.

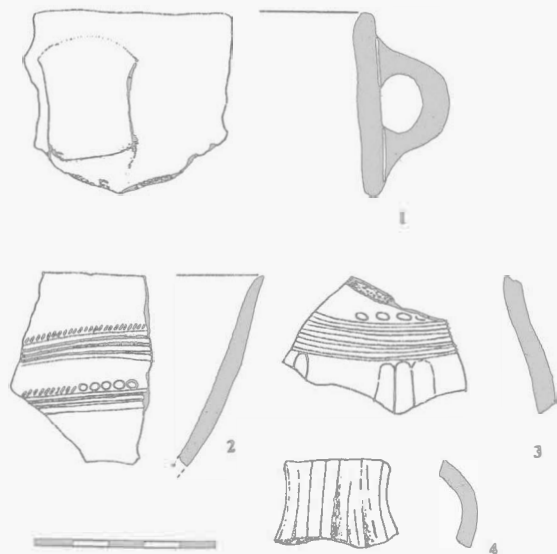
Zdeněk Schenk, FF MU Brno

Literatura:

Jašková, M. 1968: Starolužické sídliště v Horní Moštěnici (okr. Přerov). PV 1967, 41.

Resumé:

Horní Moštěnice (Bez. Přerov), „Nad Souhrady“. Kultur der Lausitzer Urnenfelder. Siedlung. Terrainbegehung.

Obr. 2. Horní Moštěnice, „Nad Souhrady“. Výběr materiálu. Horní Moštěnice, „Nad Souhrady“. Materialauswahl.

HRÁDEK (okr. Znojmo)

Intravilán obce. ÚK. Sídliště, keramický depot. Záchranný výzkum.

Při výstavbě tlakové kanalizace mezi obcemi Dyjákovice a Hrádek se podařilo na východním rozhraní intravilánu a extravilánu obce zdokumentovat a ve dvou případech prozkoumat velké zásobní jámy, datované do průběhu kultury únětické. Zjištěné osídlení se nachází na výrazné říční terase, na levobřeží řeky Dyje, od které je navíc oddělena kanálem Krhovice-Hevlín. Terasa má výraznou jižní orientaci a je tvořena horizonty terciérních písků s masivní přítomností fosilií. Nadmořská výška činí 200 m n.m. Zjištěné objekty se nacházejí na ZM ČR 1:10 000 list č. 34-13-15 v rozmezí bodů od Z a J s.č. 100:221, 104:220 mm. Prostředky na realizaci záchranného archeologického výzkumu byly čerpány z „Fondů záchranných archeologických výzkumů“ při MK ČR, za spoluúčasti svazků obcí Jaroslavice-Hrádek-Dyjákovice.

Porušené objekty se ve výkopu nacházely po dvojicích, v těsné blízkosti u sebe, v prostoru dlouhodobě využívané polní cesty. Jejich umístění je ovšem vzhledem k liniovému výkopu zkreslující. Obě dvojice se nacházely ve vzdálenosti 15 m. Po začištění a ovzorkování objektů se ukázalo, že vždy jeden z nich neobsahuje žádné archeologické nálezy (jámy 500, 503), zatímco zbylé dva (jámy 501 a 502) obsahovaly unikátní archeologické situace.

Zásobní jáma 501 měla mírně oválný tvar s průměrem ústí 1,88x1,56 m a dna 2,65x2,5 m. Hloubka objektu činila 0,86 m od úrovně geologického podloží. Výplň byla tvořena sledem tmavých písčitých hlín a mocných lavic čistého terciérního písku bez přítomnosti jakéhokoliv archeologického nálezu. Na dně objektu v kontextu 117 se však nacházela koncentrace 11 rozbitých nádob, kterou interpretujeme jako keramický depot (obr. 3). Střed jámy byl zcela prázdný. Proto se lze oprávněně domnívat, že v tomto prostoru stál člověk, který celý akt rozbití a uložení keramiky provedl. Situaci lze hodnotit jako ojedinělý, archeologicky zdokumentovaný rituál, související se zemědělským kultem. Nádoby byly postupně rozbity, a to horizontálně či vertikálně, přičemž bylo následně s těmito fragmenty ještě manipulováno. Některé byly dodatečně rozbity až na drobné střípky. Celek je tvořen třemi dvouúhými nádobami, čtyřmi vejčitými hrnci s prstovanou výdutí a plastickými lalůčky na okraji, dvěma zásobnicemi s horizontální plastickou páskou a prstovanou výdutí. K nejlepším kusům patří zbylé dvě nádoby - velká kónická mísa s mírně rozšířeným okrajem, s dvěma drobnými plastickými ouškami a s vhloubenou, vyškrabávanou výzdobou. Tenkostěnnou, jemnou keramiku reprezentuje menší džbánec s vhloubenou výzdobou. Překvapivě

v celku postrádáme typickou jemnou keramiku únětické kultury (šálky, koflíky, misky).

I v druhé zásobní jámě (502) jsme měli možnost zdokumentovat ojedinělý příklad rituálních praktik starší doby bronzové. Objekt byl v severní polovině z více než jedné třetiny zničen výkopem. Ve zbylé části se nám však podařilo ve dvou úrovních zachytit koncentraci nálezů. Objekt měl nepravidelně kruhový tvar o průměru ústí 1,58 m a dna 2,22 m. Dno se nacházelo 0,94 m od úrovně podloží. Na rozhraní zánikového horizontu a vlastní výplně objektu, v její horní třetině, se nacházely 4 lopatky, zlomky žeber a dlouhých kostí hospodářských zvířat a především tři keramické nádoby. Jednalo se drobný kónický šálek, položený na bok, mísu s drsněnou výdutí a hlazeným, vně vyhnutým okrajem s plastickými výčnělky a dvouuchou nádobu s leštěným hrdlem a prstovanou výdutí. Z mísy byl vylomen fragment okraje, který byl dislokován jeden metr od zbytku nádoby. Dvouchá nádoba byla rozbita a rozptýlena kolem jižního okraje objektu. Na vlastním dně se podařilo odkrýt druhou situaci. U západní stěny objektu se nacházely původně dvě kompletní lebky skotu, které byly položeny dolní čelistí vzhůru. U nich se nacházely odlámané klouby dlouhých kostí, skelet drobné šelmy (?) a především kostěná lopatka pádlovitého tvaru, vyřezaná ze zviřecí lopatky. Do jižní stěny pak byla v uměle vyhloubeném výklenku vsazena velká pískovcová plotna o rozměrech 1,2x1,1 m, na ní lze pozorovat stopy opotřebení a zářezů.

Obr. 3. Hrádek. Zásobní jáma 501 s keramickým depotem mladší fáze únětické kultury.

Hrádek. Objekt Nr. 501. Keramikhortfund der jüngeren Phase der Aunjetitzer Kultur.

Oba prozkoumané objekty se zařadily k nemnohým doposud řádně archeologicky zdokumentovaným dokladům rituálních praktik lidu únětické kultury. Situace je o to zajímavější, že byl pravděpodobně celý prostor pro tyto účely využíván dlouhodobě. Celek z jámy 501 patří do mladší fáze

únětické kultury, zatímco soubor nálezů z objektu 502 je minimálně o fázi starší.

Zdeněk Čížmář. ÚAPP Brno

Resumé:

Hrádek (Bez. Znojmo). Intravilan der Gemeinde. Aunjetitzer Kultur. Siedlung, Keramikhortfund. Rettungsgrabung.

HRUŠOVANY NAD JEVIŠOVKOU (okr. Znojmo)

Nám. Míru. Velatická fáze KSPP. Ojedinělý nález. Záchranný výzkum.

Při záchranném archeologickém výzkumu v rámci rekonstrukce náměstí Míru v Hrušovanech nad Jevišovkou se podařilo z kulturní vrstvy vzniklé v průběhu 12. století získat několik stěpů kultury velatické. Jedná se především o okraj z menšího šálku s oboustranně tuhováním povrchem (blíže informace o výzkumu v kapitole Středověk a novověk).

„Sever“. ÚK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V květnu a červnu roku 2001 proběhl rozsáhlý záchranný archeologický výzkum v trase budoucí komunikace a inženýrských sítí v lokalitě „Sever“. Celá dotčená plocha byla pro potřeby záchranného výzkumu skryta na úroveň geologického podloží, které bylo v tomto případě tvořeno nesoudržným terciárním pískem. Celkově prozkoumaná plocha činila přes 4000 m² a podařilo se na ní prozkoumat na 120 pravěkých a novověkých objektů. Výzkum probíhal v měsících duben-květen roku 2001. Táhlé návrší má mírný sklon k jihu a nachází se na severním okraji intravilánu města. Nadmořská výška zde činí 212 m n.m. Na ZM ČR list č. 34-14-01 v měřítku 1:10 000 plocha vymezená body od Z a J s.č. vzdálenými 470:180, 492:178 mm. List č. 34-14-02 plocha vymezená body od Z a J s.č. vzdálenými 0:178; 5:178; 4:164 mm. Prostředky na realizaci záchranného archeologického výzkumu byly čerpány z „Fondu záchranných archeologických výzkumů“ při MK ČR, za spoluúčasti města Hrušovany nad Jevišovkou.

Monokulturní osídlení v západní části výzkumu náležel kultuře únětické. Náleží jí přibližně 2/3 zachycených objektů (obr. 4). Jednalo se většinou o menší typy objektů (kůlová jamka, jamka, zásobní jáma-silo). Z posledně jmenovaných také pochází reprezentativní soubor nálezů (jáma 501, 509, 521, 597, 618), které celé sídliště datují. Menší typy objektů byly bez nálezů, ale podle celkového plánu se zdá, že tvoří pravidelnou strukturu. Může se jednat o pozůstatky dřevěných plotů, případně nadzemních konstrukcí domů.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 43 (2001)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz http://www.iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Bakázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, PhD., PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Alice Del Maschio, Miroslav Lukáš
Jazyková úprava:	PhDr. Jan Balhar, CSc.
Na titulním listě:	Plastika medvěda z Pavlova (kresba J. Svoboda); letecký snímek Mušova a Pálavy (foto O. Šedo)
Tisk:	BEKROS
Náklad:	350 ks

© 2002 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00